

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. Pavli Laymann è Societate I: Theologiae Moralis
Compendiv[m] absolutissimum et in quinq[ue] libros
partitum**

Laymann, Paul

Moguntiae

4. Quanta sit obligatio conscientiae praeipientis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40716

Actus mendacii v. g. religionis causa inuincibilis aliquo modo bonus est, secundum intentionem finis, quamuis deficiat à rectitudine honestatis, secundum applicationem medii, quæ tamen deficientia propter ignorantiam excusatur. 4.

3 Conscientia 3. alia est suadens, v. c. Virginitatem; alia præcipiens, V. C. non mentendum.

4 Conscientiæ diuisio in dubiam & scrupulosam secundum similitudinem solum est: quia conscientia debet esse practicum iudicium siue assensus siue rationis: at nec dubitans nec scrupulosus determinatè iudicat aliquid agendum: sed ambiguus hæret.

CAP. IV.

Quanta sit obligatio Conscientiæ præcipientis.

1 **A**ssertio 1. Conscientia recta obligat sub peccato. Probatur, quia voluntas peccat si in operatione non sequitur regulam suam: atqui conscientia intellectus rectè præcipiens est regula: Ergò.

Nota. Regula proxima voluntati est conscientia rationis, ducta ex Synteresi, lex diuina remora. 4.

2 Assertio 2. Voluntas peccat, agens contra conscientiam erroneam. Rom. 14. Omne quod non est ex fide, peccatum est.

Ratio. Cum obiectum voluntatis sit bonum, ac malum, prout est in apprehensione rationis, ideo si ratio apprehendat aliquid, ac voluntati proponat, tanquam bonum morale necessarium ac præceptum, aut prohibitum, esto re ipsa præceptum aut prohibitum non sit, (si bonum) voluntas illud bonum respiciendo

spuendo (malum amplectendo) consentit in transgressionem legis. 5.

Corollarium. Operans contra conscientiam erroneam, vincibilem & inuincibilem, ea ipsa specie peccati, atque contra eam virtutem delinquit, pro grauitate vel leuitate materiae, venialiter vel mortaliter, Supposita actione libera, quia si in carceratus existimet se peccare, missam non audiendo, non idè peccat, nec scrupulosus inuoluntarias suas actiones peccata putans. 5.

Assert. 3. Hoc interest inter conscientiam errantem inuincibiliter & vincibiliter, quod illa voluntatem obligat, adeò; vt nisi sequatur, peccet: quia lex falso existimata errore, qui deponi non potest, ratione eius deceptionis, adeoque per accidens obligat non minus quam præceptum verum, adeò vt qui secundum tale existimatum præceptum operatur, moraliter non malè sed potius benè operetur, vt dixi cap præcedenti. Ad vincibiliter verò conscientiam errantem sequendam voluntas non obligatur, sed tantum ad non repugnandum; nam qui per vincibilem ignorantiam existimat V. C. mentiendum esse, vt vita hominis liberetur, is duo virtualiter iudicia format; 1. Oportet mentiri, ad quod voluntas non obligatur, inuoluit enim contradicere. obligari voluntatem ad peccatum: atqui voluntas sequendo conscientiam errantem vincibiliter peccat, ergò non obligatur ad eam sequendam. 2. Iudicium; Malum peccati est non mentiri: secundum quod iudicium, si voluntas nolit mentiri, idem peccat, quia conformat se malo peccati existimati, sicut constat ex secunda assertione.

Obiicies: Hinc sequitur hominem perplexum 4

A 3 fore,

fore, vt quidquid agat, peccaturus sit: si enim sequendo conscientiam vincibiliter erroneam, consentiat in mendacium, peccabit contra veritatis virtutem: si autem resistendo conscientiae, mentiri nolit, peccabit contra veritatem misericordiae. Resp. non esse hominem simpliciter perplexum, aut constitutum in absoluta necessitate peccandi, potest enim & debet deponere errorem, quo deposito, cessabit talis conscientia; dum autem non deponitur, est necessitas peccandi, sed non nisi ex hypothesi, id est, si nolis deponere errorem.

Nota; tunc errorem esse vincibilem, cum intellectus iudicat aliquid agendum vel omittendum non sine formidine oppositi, expresse vel implicite dictans rem magis considerandam esse. Quod si autem aliquis eò perplexitatis deueniat, vt vtrumque oppositorum ~~petitur~~, esse peccatum, mentiri scil. contra veritatem, & non mentiri contra misericordiam, & non habeat, quem consulat, tunc minus malum eligendum scil. mentiri vt scil. culpa, quae grauior videtur, contra misericordiam euitetur, quod si demum adeò perplexus sit, vt neque hoc ipsum arbitrari possit, vtrum ex propositis ipsis malis minus existat, tunc non peccabit, quicquid egerit, quia nemo, necessitate peccat. Aliud exemplum de Parocho die festo veniens sacrificaturus pro populo, recordatur se ieiunium non esse, nec alius sacerdos accersiri, nec populus edoceri, *potest* vt sine Missa quietus abscedat. 6.